

Sasiny

gmina Małdyty

woj. olsztyńskie

1375

ARCHIWUM
OŚRODKA OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9, tel. 628 48 41 w. 130

Nn imn. 1375

1375 dep.
BIBLIOTEKA
Zachowania Zesp. Pałac.-Ogrod.
Krajobrazowego w Warszawie

110

Sassen

074

Grü

15

1146

So

118

FGK Sasing.

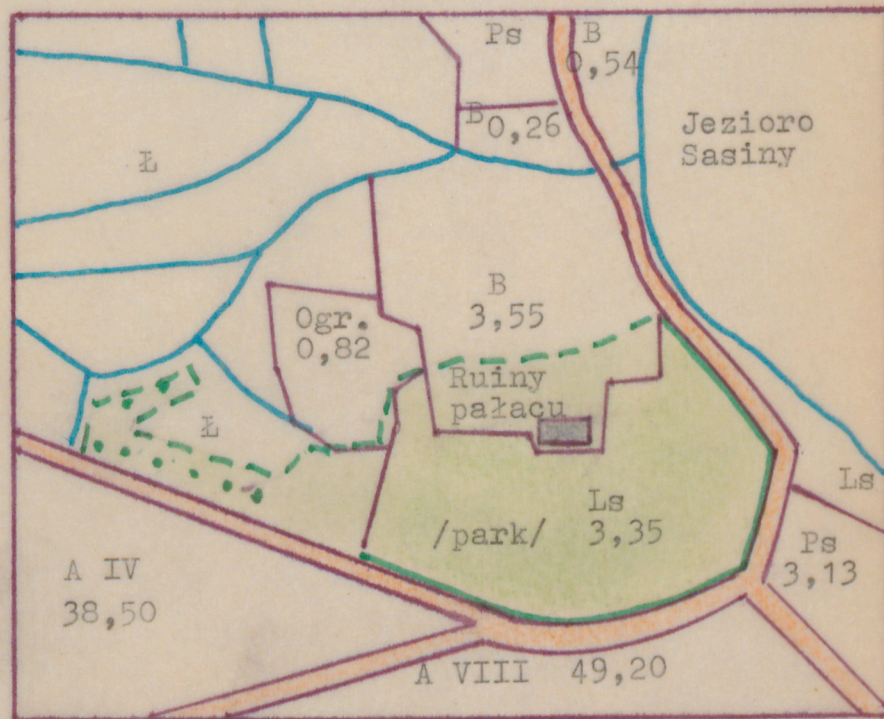

METRYKA PARKU

Adres: miejscowość <u>Sasiny</u>		gmina <u>Małdyty</u>	województwo <u>olsztyńskie</u>
Nazwa parku: aktualna <u>-</u>		dawna <u>-</u>	
Rodzaj parku i stan jego zachowania	Park krajobrazowy wokół pałacu z XVIII w. Założenia parkowe częściowo zachowane. Aleja o kierunku północ-południe przed pałacem użytkowana jest jako droga przejazdowa do zabudowań. Południowo-zachodnia część parku jest użytkowana jako kartoflisko.		
Czas powstania:	<u>XVIII w.</u>		
Położenie parku:	Park położony jest na zachodnim brzegu jez. Sasiny. Od północy przylegają do niego zabudowania gospodarcze, od zachodu pola uprawne, od południa opiera się o drogę dojazdową do wsi. Północno-zachodnia część parku to dawny sad obecnie zdziczały. Teren parku urozmaicony zagłębieniami i wzniesieniami niewielkimi.		
Powierzchnia parku	ogółem w ha <u>ok. 4</u>	w tym wód w ha <u>-</u>	czy są na niej budynki i jako <u>banki pałacu z XVIII w., przebudowanego 1910r.</u>
Użytkownik parku:	<u>WPGR Małdyty, Zakład Sasiny. Podlega WZPCR w Olsztynie.</u>		
Czy jest w rejestrze: data i nr rejestru	<u>jest</u>		
Istniejące dokumentacje data, autor	pomiar sytuacyjno-wysokościowy		inventaryzacja zieleni
	studium historyczne		założenia techn.-ekonom.
	techniczne, branżowe, dokumentacje i ekspertyzy		
Przeprowadzone dotychczas remonty:	<u>Nie przeprowadzano żadnych remontów.</u>		

Park w Sasinach

skala 1:5000

Sasiny gmina Małdyty

I. Krótka analiza historyczna.

1. Ewolucja układu przestrzennego.

Park powstał w XVIII wieku wokół pałacu, który przebudowany został gruntownie w 1910 roku. Być może, że w tym czasie również park uległ zmianom, nie znaleziono jednak materiałów, które potwierdziłyby ten fakt.

2. Dawne plany.

Nie zachowały się.

3. Źródła do dziejów parku.

Przy opracowywaniu parku korzystano z niemieckiej mapy topograficznej w skali 1:25000, która znajduje się w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Olsztynie oraz z katalogu zabytków pow. Morąg, który jest u Konserwatora Zabytków w Olsztynie.

II. Charakterystyka stanu istniejącego.

1. Ewolucja układu przestrzennego.

Park znajduje się w odległości około 3 km na północny-zachód od Budwit, z dala od uczęszczanych szlaków, nad zachodnim brzegiem jeziora Sasiny położonego na peryferiach strefy pojeziernej. Jezioro Sasiny jest niewielkie /43 ha/ lecz bardzo malownicze. Jego północna i wschodnia część jest otoczona pięknym lasem porastającym wzgórza opadające miejscami wysokimi załomami w kierunku jeziora. W części południowej i zachodniej brak jest lasów. Występują tu jedynie pojedyncze drzewa na brzegu jeziora. Park jest w tej części jedynym większym zadrzewieniem w okolicy niemal zupełnie pozbawionej lasów.

Podłoże odznacza się pewnym zróżnicowaniem. W okolicy parku znajduje się strefa graniczna dwóch różnych utworów. Od strony południowej jest to strefa moreny dennej z gliną zwałową, od północnej - piaski akumulacji lodowcowej związane ze strefą moreny czołowej. W tej części występują większe deniwelacje przekraczające - w porównaniu z ^{Wzrost} ~~poziomością~~ ^{z XVIII w.} jeziora - 20 metrów.

Park został podzielony na dwie części poprzez zlikwidowanie alei prowadzącej od drogi do pałacu i dalej do zabudowań gospodarczych. Aleja ta została wybrukowana i użytkowana jest jako droga przejazdowa. Pałac ^{wzrost} ~~z XVIII w.~~ ^{z XVIII w.} w ostatnich latach zamienił się w ruinę - stoją tylko mury bez dachu. Za pałacem zbudowano kurnik i przeprowadt

wadząc do niego linię elektryczną - wycięto olbrzymich rozmiarów lipę - po której sterczy z ziemi tylko pień. Otoczenie pałacu jest zaniedbane i zaśmiecone. Na osiach ryzalitów pałacu biegną w kierunku zachodnim dwie aleje, trzecia aleja zamyka od południa obszar zajmowany przez park. Aleje te tworzą dwie kwatery - południowa to dawny ogród kwiatowy czy też warzywny użytkowany obecnie jako kartoflisko, od południa obsadzona jest szpalerem świerków, północna to zdziczały sad owocowy, który od północnego-wschodu graniczy z pastwiskiem położonym na osuszonym jeziorze. Oddziela go od pastwiska szpaler drzew złożony z lip i dębów. Aleja południowa biegnie na niewielkim odcinku równolegle do drogi polnej obsadzonej wspaniałymi lipami /120 szt/. Wzdłuż alej na osiach pałacu rosną stare, potężne lipy i buki. Aleje te tworzą osie widokowe na pałac, prześwitujący między drzewami. W sadzie wzniesiono nowy budynek gospodarczy wskutek czego wycięto pas zieleni oddzielający park od zabudowań gospodarczych.

Druga część parku leży po drugiej stronie drogi przejazdowej i sięga aż drogi dojazdowej ciągnącej się wzdłuż jeziora. W tej części na uwagę zasługuje aleja biegnąca na osi pałacu z widokiem na jezioro. W południowej części zachowała się okrężna aleja wychodząca na drogę, miejscami nieco zatarta. Drzewostan w tej części to okazałe buki i lipy, wśród nich w północnej części lipa o obw. 450 cm. Obok wybudowano nowe budynki mieszkalne wycinając część parku.

Skrócona inwentaryzacja zieleni.

Drzewostan parku pod względem składu gatunkowego i zamożności przedstawia się następująco:

a/ gatunki drzew rodzimych:	szt.	przec obw. w cm
Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	7	320
Lipa drobnolistna i szerokolistna		
<i>Tilia cordata</i> i <i>T. platyphyllos</i>	58	220
Grab zwyczajny <i>Carpinus betulus</i>	20	110
Wiąz pospolity <i>Ulmus campestris</i>	2	100
Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	10	150
Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	3	160
Kasztanowiec <i>Aesculus hippocastanum</i>	4	160
Świerk pospolity <i>Picea excelsa</i>	5	90

W podrośtach występują w/w gatunki drzew w wieku /20-39/ 25 lat

i /30-40/ 35 lat.

Krzewy - dziki bez czarny *Sambucus nigra*, trzmielina zwyczajna *Evonymus europaea*, śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus*, w. suchodrzew *Lonicera xylosteum*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, bez pospolity *Syringa vulgaris*, ligustr pospolity *Ligustrum vulgare*. Z pnączy - winobluszcz *Parthenocissus* sp., powojnik *Clematis* sp., jeżyna fałdowana *Rubus plicatus*.

Runo zachwaszczone - pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, świeżabek gajowy *Chaerophyllum temulum*, jasnota biała *Ramium album*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, marzanka wonna *Asperula odorata*, glistnik jaskółcze ziele *Chelidonium majus*, łopian pajęczynowaty *Aretum lappa*, oset zwisły *Carduus nutans*, pięciornik gęsi *Potentilla anserica*, turzyca *Carex* sp. W zagłębieniach o glebie wilgotnej - lepieńnik różowy *Pactasites officinalis* oraz podbiał pospolity *Tussilago farfara*. Druga część parku nad jeziorem przedstawia się następująco:

Buk zwyczajny <i>Fagus silvatica</i>	40%
Lipa drobnolistna i szerokolistna	
<i>Tilia cordata</i> i <i>T. platyphyllos</i>	30%
Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	20%
Grab zwyczajny <i>Carpinus betulus</i>	10%
Razem	100%

Pojedynczo występuje jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, kasztanowiec *Aesculus hippocastanu*, brzoza brodawkowata *Betula verrucosa*, wiąz pospolity *Ulnus campestris*. Wiek drzewostanu /120-140/ 130 lat. Pojedynczo ponad 170 lat. Stopień zadrzewienia 06. Zwarcie koron przerwane. Bonitacja siedliska II kl.

Podrost, zakrzewienie oraz runo jak w poprzednim zadrzewieniu jednak z większą ilością marzanki wonnej *Asperula odorata*.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Z całego układu parku najlepiej zachowały się aleje w części zachodniej - wnętrza kwater utworzonych przez nie zmieniły swój charakter - ogród warzywny zamieniono na kartoflisko, sad dzikaż. Jedynie szpalery otaczających je drzew jał i drzewa rosnące wzdłuż alej i przy pałacu przypominają o dawnej świetności. W części północnej znajdowała się niewielka kwatery z wysoką zielenią granicząca z podwórzem gospodarczym - wzdłuż tej granicy

prowadzika alejka. Po alejce i drzewach nie ma w tej chwili śladu. Aleja prowadząca z drogi przed front pałacu użytkowana jest jako droga dojazdowa do gospodarstwa, przez co park podzielony został na dwie części. Część wschodnia nie zachowała się w całości, północny jej fragment przeznaczono pod zabudowę i wzniesiono tam budynki mieszkalne. Nie zachował się również podjazd naprzeciw pałacu jak to jest widoczne na niemieckiej mapie. Skład gatunkowy drzewostanu nie uległ zasadniczym zmianom, najmniej wycięto w części wschodniej.

4. Rola obiektu w krajobrazie.

a/ zurbanizowanym

nie dotyczy

b/ naturalnym

Uwzględniając fakt, że park znajduje się w terenie o bardzo małym procencie powierzchni leśnej i jest położony nad malowniczym jeziorem należy stwierdzić, iż posiada on duże znaczenie zarówno z punktu widzenia jego roli jako obiektu rekreacyjnego służącego pracownikom miejscowego PGR, jak też dla środowiska naturalnego. Znaczenie parku wzrasta przez fakt występowania w nim ciekawych okazów pomnikowych drzew.

III. Wnioski dotyczące:

1. Granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a/ ochrony układu

zachować zadrzewione aleje

b/ ochrony ekologicznej

zachować cały zdrowy drzewostan

c/ ochrony kompozycji widokowej

niezmieniać układu alej, które stanowią osie widokowe.

2. Ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania sąłości parku i poszczególnych jego części.

W parku należy zaprzestać budowy budynków gospodarczych, mieszkalnych, kurników itp., poza tym na miejscu kartofliska urządzić trawniki, zaprzestać należy dewastacji pałacu.

3. Zakresu niezbędnej lub pożądanej renowacji.

Jeżeli park służyć ma celom rekreacyjnym, powinno się go oczyścić ze śmieci, uporządkować aleje, przeprowadzić zabiegów sanitarnych wśród drzewostanu, usunąć chwasty i w miejscach gdzie nie ma runa, posiać trawę.

lipa	dąb	grab	wiąz	buk	kasztan.	świerk	klon	daglezja
37x200	1x580	17x120	2x100	10x150	2x120	5x90	3x160	1x120
400	3x240	2x110	/100/	/150/	2x200	/90/	/160/	/120/
450	310	120			4=640			
340	320	20=2380			/160/			
5x380	280	/110/						
2x180	7=2210							
6x180	/320/							
5x180								
58=12830								
/220/								

Raport o pomiarze drzew

Nr neg. 4034. Ruiny pałacu.

Nr neg. 4043. Park. Widok od strony zachodniej.

Nr neg. 4044. Szpaler starych lip i kasztanowców.

Nr neg. 4037. Pomnikowy dąb o obw. 5,80 m.

Nr neg. 4035. Buki o obwodzie 2,50 i 2,70 m.

h 38
Nr neg. 4038. Sasiny. Stare lipy w parku.